

भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी संघ/संस्था संचालन, अनुगमन तथा नियमन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५

प्रस्तावना

सहकारी संघ/संस्था सम्बन्धि प्रचलित सहकारी सम्बन्धी कानून, सहकारीको अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य र सिद्धान्तहरूको अनुसरण गर्दै देशको आर्थिक विकासमा सरकार तथा निजी क्षेत्र सरहको भूमिका निर्वाह गर्न सक्षम बन्न सक्नु भन्ने उद्देश्यले भरतपुर महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७५ बमोजिम सहकारी संस्थाले गर्ने वित्तीय कारोबारको नियमन कार्य प्रभावकारी बनाउन र सहकारी संघ संस्थाहरूको कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सहकारी ऐन, २०७५ को दफा १०२(१) बमोजिम नगर कार्यपालिकाले यो मापदण्ड बनाई लागु गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१) यो मापदण्डको नाम "सहकारी संघ/संस्था संचालन, अनुगमन तथा नियमन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५" रहेको छ ।

२) यो मापदण्ड नगर कार्यपालिका बैठकले निर्णय गरेको मिति देखि सहकारी संघ/संस्था लागि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस मापदण्डमा,

क) "ऐन" भन्नाले भरतपुर महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७५ लाई जनाउनेछ ।

ख) "नियमावली" भन्नाले भरतपुर महानगरपालिका सहकारी नियमावलीलाई जनाउनेछ ।

ग) "मापदण्ड" भन्नाले सहकारी संघ/संस्था संचालन, अनुगमन तथा नियमन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५ लाई जनाउनेछ ।

घ) "विनियम" भन्नाले सम्बन्धित सहकारी संस्था वा संघको विनियमलाई जनाउनेछ ।

ङ) "संघ" भन्नाले सहकारी संस्थाहरूको छाता संगठनहरू जिल्ला सहकारी संघहरू, विषयगत जिल्ला सहकारी संघहरू, विषयगत केन्द्रीय सहकारी संघ समेतलाई जनाउनेछ ।

च) "संस्था" भन्नाले प्रारम्भिक सहकारी संस्थालाई जनाउनेछ ।

छ) "साधारण सभा" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघको नियमित वार्षिक साधारण सभालाई जनाउनेछ ।

ज) "समिति" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघको संचालक समितिलाई जनाउनेछ ।

झ) "सदस्य" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघको विनियम बमोजिम शेयर खरीद गरी सदस्यता प्राप्त गरेको प्राकृतिक र कानूनी व्यक्तिलाई जनाउनेछ ।

ञ) "व्यावसायिक इकाई" भन्नाले सहकारी संस्थाहरू एक आपसमा मिली कुनै सामूहिक उद्देश्यका लागि गठित प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरूको व्यावसायिक इकाईलाई जनाउनेछ ।

ट) "पूँजी कोष" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघको प्राथमिक पूँजी र पूरक पूँजीको योग सम्झनु पर्छ र सो शब्दले महानगरले समय समयमा पूँजी कोष भनी तोकेको अन्य कोष समेतलाई जनाउनेछ ।

ठ) "प्राथमिक पूँजी कोष" भन्नाले संस्था/संघको शेयर पूँजी र जगेडा कोष रकमलाई जनाउनेछ ।

ड) "पूरक पूँजी कोष" भन्नाले संस्था/संघको अन्य कोष मध्ये सहकारी विकास कोष, घाटा पूर्ति कोष, डुवन्त ऋण कोष, कर्जा जोखिम कोष, स्थीरकरण कोष तथा बाँडफाँड नगरेको मुनाफालाई जनाउनेछ ।

ढ) "कार्यविधि" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघको कार्यविधि वा यस अघि प्रयोगमा ल्याइएको बचत तथा ऋण परिचालन नीतिलाई समेत जनाउनेछ ।

ण) "कार्यक्षेत्र" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघलाई सदस्यता विस्तार र कारोबार गर्न तोकिएको भौगोलिक क्षेत्र वा निर्दिष्ट स्थानलाई जनाउनेछ ।

त) "एकाघर परिवार" भन्नाले छुट्टी भित्र नभै एक घर परिवारमा बसेका बाबु, आमा, दाजु, भाई, दिदी, बहिनी, पति, पत्नी, छोरा, बहारी, धर्म पुत्र, धर्म पुत्रिलाइ जनाउनेछ । सो शब्दले सदस्यले पालन पोषण गर्नुपर्ने वा निजमा आश्रित व्यक्ति समेतलाई जनाउनेछ ।

थ) "शेयर पुँजी" भन्नाले सहकारी संस्था वा संघ वा बैंकको चुक्ता शेयर पुँजिलाइ जनाउनेछ ।

द) "निक्षेप" भन्नाले व्याज दिने गरी वा नगरी सहकारी संस्था वा संघ सदस्यहरूले नियमित वा आवधिक वा ऐच्छिक रूपमा सदस्यका नाममा जम्मा गरेको बचत रकमलाई जनाउनेछ । यस शब्दले सदस्यहरूका नाबालिक बालबालिकाको नाममा नियमित जम्मा हुने बचत रकमलाई समेतलाई जनाउनेछ ।

ध) "लक्षित समुदाय" भन्नाले मानव विकास सूचकांकमा पछि रहेका महिला, दलित, मुस्लिम, जनजाति, शारिरिक रूपमा कम सक्षम, भूमिहीन किसान, सुकुम्बासी, मजदुर, दुर्गम क्षेत्रका बासिन्दाहरू र गरिबीको रेखामुनी रहेका अन्य समुदायलाई समेत जनाउनेछ ।

३. शेयर पुँजी सम्बन्धी मापदण्ड:

१) संस्थाले जारी गर्ने कूल शेयरपुँजीको रकम संस्थाको विनियममा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

२) संस्था दर्ता गर्न आवेदन गर्दा कूल शेयर पुँजी उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

३) प्रस्तावित सदस्यहरूले खरीद गरेको शेयर पुँजीको नामनामेशी विवरण तोकिएको ढाँचामा दर्ताको आवेदन साथ पेश गर्नु पर्नेछ ।

४) संस्था दर्ताको बेला चुक्ता शेयर पुँजीको रकम कूल शेयर पुँजीको कम्तिमा २० प्रतिशत हुनुपर्नेछ ।

५) तत्काल बस्ने साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउने गरी समितिको निर्णयले संघ संस्थाको शेयर पुँजी बृद्धि गर्न सकिनेछ । शेयर पुँजी बृद्धिको निर्णयको जानकारी सम्बन्धित कार्यालयमा गराउनु पर्नेछ ।

४. शेयर खरीद र अन्य सहकारीमा लगानी

१) एउटा प्रारम्भिक सहकारी संस्थाले अर्को प्रारम्भिक सहकारी संस्थाको शेयर खरीद गर्न वा सो संग बचत तथा ऋणको कारोबार गर्न पाउने छैनन् ।

२) यो मापदण्ड जारी हुनु अघि गरिएको अन्य निजी व्यवसाय वा कम्पनी वा फर्ममा गरिएको लगानी यो सहकारी ऐनले तोकेको समय भित्र संस्थामा फिर्ता ल्याउने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । यो मापदण्ड जारी भएपछि कुनै निजी व्यवसाय वा व्यापारिक फर्म वा कम्पनीमा शेयर र ऋण लगानी गर्न पाइने छैन । यस मापदण्ड विपरित गरिएको शेयर तथा ऋण लगानी संचालकहरूबाट असुल उपर गराई संस्थाको कोषमा दाखिला गर्न लगाइनेछ ।

३) आफू सदस्य रहेको विषयगत संघ वा राष्ट्रिय सहकारी बैंक बाहेक कुनै पनि संस्थाले समानान्तर अर्को प्रारम्भिक संस्थामा बचत निक्षेप जम्मा गर्न पाउने छैन । विषयगत संघ वा सहकारी बैंकमा राखिएको निक्षेप रकमलाई तरलतामा गणना गरिने छ ।

५. संचालक र लेखा समितिको गठन

१) एकै परिवारबाट एक भन्दा बढी व्यक्ति एउटै संस्थाको संचालक वा लेखा समितिको कुनै पदका लागि निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन पाउने छैन ।

२) संस्थाहरूमा सचिवालय गठन गर्न पाइनेछैन ।

३) संस्थाबाट लिएको ऋणको भाखा नाघेको ऋण र तिर्नु बुझाउनु पर्ने अन्य रकम नबुझाएसम्म र बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट कर्जा लिई कालो सूचीमा परेका व्यक्ति संचालक वा लेखा समितिको कुनै पदमा उम्मेदवार हुन पाउने छैन ।

४) संचालक समितिले आफ्नो पदावधि समाप्त हुनु अगावै नयां समितिको लागि निर्वाचन गराउनु पर्नेछ ।

५) कुनै पनि व्यक्ति भरतपुर महानगरपालिका भित्रका एकै प्रकृतिको एक भन्दा बढी सहकारी संस्थाको सदस्य हुन पाउने छैन । उजुरीका आधारमा भरतपुर महानगरपालिकाले दोहोरो सदस्यता खारेज गर्न निर्देशन गर्नेछ ।

६) संस्थाको संचालक वा लेखा समितिको पदमा उम्मेदवार हुँदा सदस्यले आफ्नो नाम कालो सूचीमा नपरेको, एकाघर परिवारका अन्य व्यक्तिले मनोनयन पत्र दाखिल नगरेको, र आफू सोही प्रकृतिको अन्य संस्थाको संचालक वा लेखा समितिको पदाधिकारी नरहेको भनी मनोनयन पत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

७) संस्थाको विनियममा संचालकको पदमा उम्मेदवार हुन सदस्य सदस्यहरूका बीच विभेद हुने गरी कुनै प्रावधान राख्न पाइने छैन । तर यस व्यवस्थाबाट संस्थाको संचालक समितिको दोस्रो कार्यकाल देखी एक कार्यकाल सम्म निरन्तर रूपमा संस्थाको सदस्य रही आर्थिक कारोवारमा संलग्न रहेको व्यक्ति हुनु पर्ने व्यवस्था गर्न तथा पछाडी परेका महिला वा निश्चित समुदायका व्यक्तिहरूको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न विनियममा गरिएको विशेष व्यवस्था अन्तर्गतका पदहरूमा सोही लिंग वा समुदायका व्यक्तिहरूले मात्र तोकिएको पदमा उम्मेदवार बन्न र निर्वाचित हुन बाधा पर्ने छैन ।

८) एक व्यक्ति समान स्तरको कुनै एक संस्थाको समितिको मात्र पदाधिकारी भई काम गर्न सक्नेछन् ।

९) कर्मचारीहरूको सहभागितामा कर्मचारीहरू मात्र सदस्य हुन पाउने गरी संचालनमा रहेका संस्था बाहेक अन्य संस्थाको समितिको कुनै पनि पदको निर्वाचनमा बहालवाला निजामति कर्मचारी, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरू उम्मेदवार हुन पाउने छैनन् । तर यस प्रावधानले सरकारको लगानी वा सम्पत्तिको उपयोगका कारणबाट संचालक समितिमा पदेन संचालकको भूमिका निर्वाह गर्न यस व्यवस्थाले बहालवाला निजामती कर्मचारीलाई कुनै बाधा पुग्ने छैन ।

१०) संचालक समितिको अध्यक्ष वा अन्य पदहरूमा उम्मेदवार हुने व्यक्ति संस्थाको संचालक समितिको एक कार्यकाल सम्म निरन्तर शेयर सदस्य रही सदस्यको दायित्व निर्वाह गरेको व्यक्ति हुनु पर्नेछ ।

६. संचालक समितिको काम तथा कर्तव्य:

विनियममा गरिएको व्यवस्था अन्तर्गत वा बाहेक देहायका जिम्मेवारी वहन गर्ने दायित्व समितिको हुनेछ ।

१) संस्था वा संघ वा बैंकको बचत तथा सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी संयुक्त रूपमा संचालकहरूको हुनेछ । तर बरबुझारथ नगरेको अवस्था सम्म संस्था वा संघको सम्पत्ति र दायित्व सम्बन्धी जिम्मेवारी अघिल्लो संचालकहरूले समेत वहन गर्नु पर्नेछ । बरबुझारथ भए गरेकोमा सोही बमोजिमको दायित्व निर्वाह गर्नु पर्नेछ ।

२) बचत तथा ऋणको कारोवार गर्ने संघ संस्थाले साधारण सभाको स्वीकृतिमा बनेको वचत तथा ऋण नीतिका आधारमा एक निश्चित रकम सम्मको ऋण प्रवाहमा व्यवस्थापनलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरे देखी बाहेक ऋण

उपसमितिको सिफारिसमा मात्र संचालक समितिले ऋण लगानी गर्नु पर्नेछ । ऋण प्रवाहमा प्रक्रियागत त्रुटीका कारण जोखिम उत्पन्न भएमा सम्बन्धित निर्णय गर्ने अधिकारी र प्राविधिक रूपले सिफारिश गर्ने कर्मचारी एवं सामूहिक रूपमा निर्णयमा संलग्न समितिका सबै पदाधिकारीले जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्नेछ ।

३) निर्वाचन भएको १५ दिन भित्र निर्धारित ढांचामा संस्था वा संघका सञ्चालक समिति र लेखा समितिको पदाधिकारीहरूको हालसालै खिचिएको फोटो सहित तिन पुस्ते नाम, पद, स्थायी ठेगाना, सम्पर्क फोन र पत्राचारको ठेगाना खुल्ने विवरण, एवं नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि भरतपुर महानगरपालिका नगरकार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४) प्रारम्भिक संस्थाको संचालक समितिको नियमित बैठक कम्तिमा महिनामा एक पटक राख्नु पर्नेछ । समितिको निर्णय पुस्तिका सुरक्षित साथ संघ संस्थाको कार्यालयमा राख्ने व्यवस्था अध्यक्ष र प्रमुख व्यवस्थापकले मिलाउनु पर्नेछ । प्रत्येक बैठकको निर्णयका बारेमा संचालकहरू जिम्मेवार हुनेछन् ।

५) संचालक र प्रमुख व्यवस्थापकले उपयोग गर्ने सेवा सुविधाको व्यवस्था साधारण सभाले पारित गरेको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली र स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बमोजिम हुनेछ । सामान्यतया यस्तो सुविधा प्रचलन वा संस्था वा संघ वा बैंकको वित्तिय विश्लेषणका आधारमा अस्वभाविक देखिएमा समायोजनका लागि कार्यालय वा विभागले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । निर्देशनको पालना गर्नु संस्था वा संघ वा बैंकको कर्तव्य हुनेछ ।

६) समयमै लेखा परीक्षण गराई साधारण सभा सम्पन्न गर्ने दायित्व संचालक समितिको हुनेछ । पदावधि समाप्त हुनु कम्तिमा १५ दिन अगावै निर्वाचनको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने कामको दायित्व समितिको हुनेछ ।

७) शेयर सदस्यता दिने नदिने अधिकार समितिको हुनेछ । सदस्यता दिदा प्रस्तावित सदस्यको विस्तृत विवरण लिई अभिलेख राख्नु पर्ने अन्तिम दायित्व समितिको हुनेछ । विनियममा भएको व्यवस्था बमोजिम सदस्यको उत्तरदायित्व निर्वाह नगरेको आधारमा समितिले प्रक्रिया पुरा गरी सदस्यता खारेज गर्न सक्नेछ । समितिले गरेको निर्णय चित्त नबुझेमा ३० दिन भित्र समिति मार्फत साधारण सभामा पुनरावेदन गर्न सकिनेछ । सदस्यता खारेज सम्बन्धी अन्तिम निर्णय पुनरावेदनका लागि निवेदन दिए पछि बस्ने साधारण सभाले गर्नेछ । पुनरावेदन सम्बन्धी निवेदन साधारण सभामा पेश गर्ने दायित्व समितिको अध्यक्षको हुनेछ ।

८) कुनै सदस्यले सदस्यता छाड्न चाहेमा ६० दिन अघि लिखित रूपमा समितिसँग माग गर्नुपर्नेछ । संचालक समितिले बैठकबाट निर्णय गरी त्यस्तो सदस्यको सम्पत्ति र दायित्व यकिन गरी शेयर रकम फिर्ता गर्नु पर्नेछ । संचालक समितिले शेयर रकम फिर्ता नगरेमा सो को पुनरावेदन सुन्ने निकाय साधारण सभा हुनेछ ।

७. लेखा सुपरिवेक्षण समितिको गठन र दायित्व:

१) संस्थाको लेखा सुपरिवेक्षण समिति एक जना संयोजक सहित ३ सदस्यीय हुनेछ । सदस्य निर्वाचित गर्दा कम्तिमा १ जना सदस्य लेखाको ज्ञान भएको व्यक्ति हुनु पर्नेछ ।

२) लेखा सुपरिवेक्षण समितिको गठन शेयर सदस्यहरूले निर्वाचनबाट गर्नेछन् ।

३) संस्थाको अध्यक्ष र कार्यकारी प्रमुखसँग एकाघरको नाता सम्बन्ध रहेको शेयर सदस्य लेखा समितिको संयोजक वा सदस्य हुन सक्ने छैन । लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारीले अध्यक्षसंगको आफ्नो नाता सम्बन्ध वा व्यापारिक स्वार्थ भए नभएको बारेमा संचालक समितिलाई लिखित रूपमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

४) प्रत्येक संस्था वा संघ वा बैंकको लेखा समितिले देहायका विषयमा परीक्षण गरी अनिवार्य रूपमा वार्षिक प्रतिवेदन साधारण सभा र सोको एक प्रति सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

- क) व्यवस्थापन परीक्षण (खास गरी कर्मचारी व्यवस्थापन र सम्पत्तिको उचित प्रयोग र संरक्षणका बारेमा) ।
- ख) साधारण सभा र विशेष साधारण सभाको निर्णयको कार्यान्वयनको अवस्था ।
- ग) संचालक समितिको बैठक, निर्णय र कार्यान्वयनको नियमितता ।
- घ) बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको हकमा ऋण लगानी प्रक्रिया र सुरक्षणको अवस्था ।
- ङ) शेयर सदस्यहरूलाई नियमानुसार दिईएको मुनाफा र अन्य थप सुविधाहरू ।
- च) कार्यालय, विभाग वा सम्बन्धित संघहरूले अनुगमन निरीक्षण गर्दा देखाईएको कैफियत र सुझावहरूको कार्यान्वयनको अवस्था ।
- छ) संस्था वा संघ वा बैंकको पदाधिकारी र प्रमुख कार्यकारीले लिएका पारिश्रमिक, सुविधा र भत्ता सम्बन्धी विवरण ।
- ज) कर्मचारी भर्ना प्रकृया ।
- झ) लेखा सुपरिवेक्षण समितिले उल्लेख गर्न चाहेका अन्य विषयहरू ।
- ५) लेखा सुपरिवेक्षण समितिले मासिक आधारमा नियमित परीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।
- ६) लेखा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन नियमित वार्षिक साधारण सभा वस्नु भन्दा कम्तिमा १५ दिन अगाडि संचालक समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ । संचालक समितिले वार्षिक साधारण सभाको विवरणमा सो प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा समावेश गरी शेयर सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- ७) लेखा समितिको प्रतिवेदनहरू लेखापरीक्षकलाई लेखापरीक्षण गर्नु अघि नै उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- ८) प्रत्येक चौमासिक प्रतिवेदन तयार गरी संचालक समितिका अध्यक्ष वा कार्यकारी प्रमुख मार्फत समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- ९) प्राप्त प्रतिवेदन बारे संचालक समितिलाई स्पष्ट पार्न संचालक समितिको बैठकमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक वा निजको अनुपस्थितिमा कुनै अर्को सदस्यलाई आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।
- १०) अनुगमनको क्रममा लेखा समितिले आफ्नो दायित्व वहन गर्न नसकेको वा नगरेको पाईएमा वा सदस्यहरूले निवेदन दिएमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत वा निजले तोकेको कर्मचारीले तत्काल अर्को लेखा सुपरिवेक्षण समिति गठनका लागि विशेष साधारण सभा बोलाउन निर्देशन दिन सक्नेछ ।

८ साधारण सभा

- १) साधारण सभा सम्पन्न भएको १५ दिन भित्र सम्बन्धित संघ संस्थाले लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन, कारोबारको वार्षिक प्रतिवेदन, अध्यक्षले प्रमाणित गरेको सभाको निर्णयका प्रतिलिपिहरू, सदस्यहरूको उपस्थितिको विवरण र निर्वाचन सम्पन्न भएको भए संचालक र लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारीहरूको व्यक्तिगत विवरण समेत तोकिएको ढाँचामा सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- २) साधारण सभाको सूचना प्रशारणमा देहायका प्रक्रियाहरू पुरा गर्नु संघ/संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।
- क) साधारण सभा बस्ने सूचना कम्तिमा १५ दिन अगाडि प्रकाशन र प्रशारण गर्नु पर्नेछ ।
- ख) विशेष साधारण सभाको सूचना कम्तिमा ७ दिन अगाडि प्रकाशन र प्रशारण गर्नु पर्नेछ ।
- ग) सूचनाका लागि सबै सदस्यहरूले जानकारी पाउने माध्यमको उपयोग गर्नु पर्नेछ ।
- घ) प्रकाशित वा प्रशारित सूचनाको जानकारी सम्बन्धित कार्यालयलाई सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३ दिन भित्र छिटो साधन द्वारा गराउनु पर्नेछ ।
- ङ) सूचनामा सभा बस्ने स्थान, मिति, समय, र सभामा प्रस्तुत हुने प्रमुख विषयहरू समावेश गर्नु पर्नेछ ।

च) नयाँ संचालक समिति र लेखा सुपरिवेक्षण समिति वा रिक्त पदहरूमा निर्वाचन गर्नु पर्ने भए निर्वाचन सम्बन्धी कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण समेत अनिवार्य रूपमा प्रकाशन वा प्रसारण गर्नु पर्नेछ ।

ज) सभा बस्ने स्थान संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्रको कार्यालय परिसर वा नजिकको सभा हलमा व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

ट) साधारण सभा संचालन भड्किलो र खर्चिलो रूपमा गरेको पाइएमा सम्बन्धित नगरकार्यपालिका कार्यालयले सचेत गराउन सक्नेछ । सभामा गरिने खर्चको मापदण्ड तयार गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गर्ने साथै खर्च गर्ने स्पष्ट आधार, जिम्मेवारी तथा खर्चको सीमा समितिबाट पूर्व निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

५) निर्वाचन कार्यक्रममा मतदान अधिकृतका रूपमा कार्यालयले प्रतिनिधि खटाउन सक्नेछ ।

९. निक्षेप संकलन तथा ऋण प्रवाहको सीमा:

१) संस्थाले निक्षेप संकलन गर्ने र कर्जा प्रवाह गर्ने कार्य आफ्नो सदस्यहरूका बीचमा मात्र सीमित गर्नु पर्नेछ । तर वित्तीय निकायहरूको सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरूमा सामाजिक तथा संगठित संघ संस्थाहरूको वचत निक्षेप स्वीकार गर्न यस प्राबधानले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

२) संकलित निक्षेप रकम सदस्यहरूलाई ऋण प्रवाह गर्ने काम बाहेकको प्रयोजनमा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

३) संस्था संघ र बैंकले बैंकहरूमा खाता खोलेको र वन्द गरेको जानकारी ७ दिन भित्र विभाग वा सम्बन्धित कार्यालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

४) सहकारी संस्थाले आफ्नो सदस्यसंग निक्षेप संकलन गर्दा प्राथमिक पूँजी कोषको वढीमा पन्ध्र गुणासम्म मात्र संकलन गर्न सक्नेछ ।

१०. व्याज दर सम्बन्धी व्यवस्था:

१) सामान्यतया संस्थाले वचत निक्षेपमा प्रदान गर्ने व्याजदर र ऋण लगानीमा लिने व्याजदरको निर्धारण प्रचलित बजार दरको आधारमा गर्नुपर्नेछ । यसरी व्याजदर निर्धारण गर्दा संस्थाले अन्यत्रबाट लिएको ऋणको रकम वा सदस्यहरूको वचत निक्षेपमा दिइने व्याजदर र सदस्यहरूलाई प्रवाह गरिने कर्जा वा ऋणमा लिइने औसत व्याजदरको अन्तर ६ प्रतिशत भन्दा बढी हुने गरी तोक्न पाइने छैन । लिने दिने व्याज दर सहकारी संस्थाहरूको बीचमा रहेको चलन चल्तीको दर भन्दा अधिक भएको पाइएमा बढी लिने दिने गरेको व्याज वापतको रकम सम्बन्धित सदस्यलाई फिर्ता बुझाउनु पर्नेछ ।

२) संस्थाले कर्जा र निक्षेपको व्याज दर निर्धारण गर्दा विभेदकारी व्यवस्था र व्यवहार गर्न पाइने छैन । लिने दिने व्याज दरमा विभेद गरेको पाइएमा त्यस्तो विभेदबाट संस्थालाई हानी पुर्याइएको रकम संचालकहरूबाट असूल उपर गरिनेछ ।

३) विभिन्न नामको निक्षेपमा दिइने व्याज दर र विभिन्न कर्जामा लिइने व्याज दरको अन्तर ३ प्रतिशत भित्र कायम राख्नु पर्नेछ ।

४) निक्षेप र कर्जाको व्याजदर अनिवार्य रूपले संचालक समितिबाट निर्णय गराई लागू गर्नु पर्नेछ ।

५) व्याजदर परिवर्तनको सूचना शेयर सदस्यहरूको जानकारीका लागि सार्वजनिक रूपमा एक पटक प्रकाशित गर्न सकिनेछ ।

६) कर्जामा सम दर तथा चक्रवृद्धि व्याज लगाउन पाइने छैन ।

७) विभिन्न किसिमका वचतमा दिइने व्याज दर साधारण सभाले स्वीकृत गरेको वचत नीति अनुसार हुनेछ ।

११. निक्षेप संकलन, ऋण लगानी र व्याज सम्बन्धी जानकारी पेश गर्नु पर्ने:

- १) संस्थाको संचालक समितिले वचत निक्षेप, ऋण लगानी, व्याज निर्धारण आदि विषयहरूमा आवश्यक शर्त, प्रकृया तथा कार्यविधिहरू स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।
- २) संस्थाले निर्धारण गरेको व्याजदरको विवरण समय समयमा सम्बन्धित कार्यालयले माग गरेको समयमा पेश गर्नु पर्नेछ । संस्थाले परिवर्तन गरेको व्याजदर जानकारीका लागि संस्थाको कार्यालयको सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्नेछ ।

१२. लेखा राख्ने प्रणाली:

संस्थाका सदस्यहरू बीच लाभांश वितरण प्रयोजनको लागि नगद आधारमा व्याज आय लेखा राखी अन्य प्रयोजनका लागि प्रोदभावी आधारमा कारोवारको लेखा राख्नु पर्नेछ । नगदमा प्राप्त नभएको व्याजलाई पाउनु पर्ने व्याज हिसावमा खर्च लेखी व्याज मुलतवी हिसावमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । तर यस भन्दा अगाडी यो दफा पालना नगरेका संस्थाहरूले २०७६ आषाढ मसान्तभित्र समायोजन गरि सक्नु पर्नेछ ।

१३. ऋण लगानीका लागि प्रक्रिया तथा सीमाहरू

- १) संस्थाले आफ्नो प्रत्येक सदस्यलाई संस्थाको कूल पुँजी कोषको १० प्रतिशतमा नवढाई ऋण प्रदान गर्न सक्नेछ ।
 - २) उपदफा (१) बमोजिम ऋण प्रदान गर्दा ऋण लगानीको उद्देश्य खुलाउन पर्नेछ र संस्थाको उद्देश्य अनुसार स्वीकृत परियोजनाको आधारमा ऋण लगानी गर्नु पर्नेछ ।
 - ३) सामान्यतया कुनै सदस्यले लिएको ऋणको सावां र व्याज भुक्तानी नगरेसम्म निजलाई पुनः ऋण लगानी गर्न पाइने छैन । विशेष परिस्थितिमा कारण खुलाई संचालक समितिको निर्णयले ऋण संझौता पुनरावलोकन गरी वा अल्पकालिन रूपमा थोरै रकम लगानी हुने गरी ऋण दिन सकिनेछ ।
- स्पष्टिकरण: यस दफाको प्रयोजनका लागि कूल पुँजीकोष भित्र जम्मा शेयर रकम, जगेडा कोष, बाँडफाँड नगरेको लाभांश, कर्जा जोखिम व्यवस्था, डुवन्त ऋण कोष, स्थिरीकरण कोष र घाटापूर्ति कोषको रकमलाई जनाउने छ ।
- ४) प्रस्तावित ऋण रकम उचित सुरक्षण हुने गरी जायजथा धरौटी वा कुनै सदस्यको धन जमानीमा मात्र संस्थाले ऋण लगानी गर्नुपर्ने छ । तर संस्थाले जेथा जमानी नभएका सदस्यहरूलाई कुनै वा केही सदस्यहरूको निक्षेप धितो रहने शर्तमा वा संस्थाको स्वीकृत नीति बमोजिम बिना धितो लघु ऋण लगानी गर्न बाधा पर्ने छैन ।
 - ५) ऋण लगानी गर्दा ऋण माग फारमको उपयोग, धितो मुल्यांकन प्रकृया, ऋण उपसमितिको सिफारिस वा स्विकृति र अनुमोदन जस्ता पूर्व निर्धारित प्रक्रिया अवलम्बन गरी ऋण प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
 - ६) संस्थाले जेथा धितो राखी ऋण लगानी गर्दा ऋण लिने सदस्यको आफ्नै वा एकाघरका परिवारका सदस्यको नामको जेथा धितो राखेर मात्र ऋण लगानी गर्नु पर्नेछ ।
 - ७) संस्थाबाट प्रवाहित हुने सबै प्रकारका ऋण लगानीमा कुल परियोजना लागतको बढीमा ८० प्रतिशत अंश संस्थाबाट र घटीमा २० प्रतिशत अंश ऋणी सदस्यको स्व-पूँजीबाट व्यहोर्ने गरी ऋण लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । सदस्यहरूलाई घरजग्गा खरीद गर्न ऋण दिनु पर्ने भएमा कूल मूल्यको बढीमा ४० प्रतिशत मात्र लगानी गर्न सकिनेछ । संस्था वा संघ वा बैकले कुल ऋण लगानीको २५ प्रतिशतमा नवढ्ने गरी घर जग्गामा कर्जाको सीमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

८) नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैकिङ्ग कारोवार गर्ने स्वीकृति लिएका संस्थाहरूको हकमा ऋण नोकसानी कोष लगायतका व्यवस्थामा नेपाल राष्ट्र बैंकले तोके बमोजिम शर्त पालना गर्न यस मापदण्डले कुनै बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

९) रु. १० लाख भन्दा माथिको कुल परियोजना लागत निधारण गर्दा संस्थागत मूल्यांकनकर्ताहरूबाट र अन्यमा कुनै एक संचालक, ऋण उप समिति सदस्य र व्यवस्थापकको सामुहिक टोलीले मूल्यांकन गर्नु पर्नेछ ।

१०) संस्थाले आफ्नो सदस्यको शेयर प्रमाणपत्र धितो जमानी राखी कर्जा प्रवाह गर्न पाउने छैन ।

११) संस्था दर्ता हुंदाका बखत रहेका सदस्य बाहेक अन्यको हकमा सदस्यको रुपमा तीन महिनासम्म संस्थामा नियमित बचत गरे पछि मात्र कर्जा प्रवाह गर्न सकिनेछ ।

१२) साधारण सभाको स्वीकृतिमा कर्जा प्रवाह सम्बन्धी प्रशासनिक खर्चका लागि वढीमा १ (एक) प्रतिशतसम्म व्यवस्थापन शुल्क लिने बाहेक कर्जा प्रवाहको नाममा अन्य कुनै शुल्क लिएको पाइएमा सम्बन्धित सदस्यलाई फिर्ता गराउने र संचालक समितिलाई सचेत गराइनेछ ।

१३) संस्थाले ऋण लगानी गर्दा घट्टो दरमा व्याज हिसाव गर्नु पर्नेछ । व्याज पूर्जिकरण गर्न पाइने छैन ।

१४) धितो वापतको सम्पत्ति संस्थाको नाममा दृष्टिवन्धक वा रोक्का गराइ राख्नु पर्नेछ । संचालक वा अन्य कुनै व्यक्ति नाममा राख्न पाइने छैन ।

१४. समितिका सदस्यले ऋण लिँदा पालन गर्नु पर्ने मापदण्ड:

१) संस्थाका संचालक तथा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका ४९ प्रतिशत भन्दा बढी पदाधिकारीहरूलाई एकै अवधिमा ऋण लगानी गर्न पाइने छैन । संस्थामा आवश्यकता भन्दा बढी तरलता रहेको अवस्थामा छोटो अवधिको ऋण लगानी गर्न भने यो व्यवस्थाले बाधा पर्ने छैन ।

२) संस्थाको संचालक समिति, लेखा समिति, ऋण उप-समितिका पदाधिकारी तथा व्यवस्थापकले लिएको ऋणको विवरण बार्षिक रुपमा नगर कार्यपालिका कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

३०. ऋणको वर्गिकरण: संस्थाले आफ्ना सदस्यलाई ऋण लगानी गर्दा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैकिङ्ग कारोवार गर्ने र राष्ट्रिय सहकारी बैंकको हकमा नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन अनुसार र अन्य संस्थाहरूको हकमा देहाय बमोजिम ऋण नोकसानी कोषको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

१	असल ऋण:	भाखा ननाघेको	१ प्रतिशत
२	शंकास्पद ऋण:	१ वर्ष सम्म भाखा नाघेको	३५ प्रतिशत
३	खराब ऋण:	१ वर्ष भन्दा बढी भाखा नाघेको	१०० प्रतिशत

१५. पेशकी लिन नपाइने:

१) संस्थाका सञ्चालक, व्यवस्थापक, र लेखासमितिका पदाधिकारीहरूलाई काम र पेशकी फछ्छोटको समय सिमा नतोकी पेशकी दिन पाइने छैन ।

२) उपदफा (१) विपरित व्यक्तिगत प्रयोजनका लागि लिएको पेशकी रकमलाई ऋण सरह मानी अधिकतम व्याज सहित असूल उपर गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

१६. तरलता सम्बन्धी व्यवस्था:

१) वचत तथा ऋण सम्बन्धी कारोवार गर्ने प्रत्येक संस्थाले कूल निक्षेप रकमको कम्तिमा १५ प्रतिशत रकम तरलता राख्नु पर्नेछ । नगद मौज्दात, बैंक मौज्दात, सरकारी ऋण पत्रमा गरिएको लगानी र सहकारी बैंक तथा वचत तथा ऋण सहकारी संघमा रहेको निक्षेप रकमलाई तरलताको रूपमा गणना गरिनेछ ।

२) प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिनलाई आधार मानी तरलताको गणना गर्नु पर्नेछ ।

१७ तरलता सम्बन्धि व्यवस्था:

१) वचत तथा ऋणको कारोवार गर्ने प्रत्येक संस्थाले कुल निक्षेप रकमको कम्तिमा १५ प्रतिशत रकम तरलता राख्नु पर्नेछ । नगद मौज्दात, बैंक मौज्दात, सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानी र सहकारी बैंक तथा वचत तथा ऋण सहकारी संघमा रहेको निक्षेप रकमलाई तरलताको रूपमा गणना गरिनेछ ।

२) प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिनलाई आधार मानी तरलताको गणना गर्नुपर्नेछ ।

१८. संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष:

१) संरक्षित पूँजी फिर्ता कोषको रकम सदस्यहरूलाई बाँडफाँड गरी भुक्तानी गर्नका लागि संस्थासंग प्रत्येक सदस्यले गरेको कारोवारको लेखाको विवरणको आधारमा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

२) उपभोक्ता सहकारी संस्था तथा अन्य उत्पादनमूलक सहकारी संस्थाको हकमा संस्थासंग गरेको खरीद तथा विक्री कारोवार र शेयर लगानीका अतिरिक्त अन्य कारोवार भए सो समेत जोडी औषत अनुपात रकम निकाली गणना गर्नु पर्नेछ ।

१९. लाभांश वितरणमा प्रतिबन्ध:

सहकारी संस्थाले संस्थाको अघिल्लो वर्ष सम्मको खुद संचित नोक्सान पुरा नभएसम्म सदस्यहरूलाई लाभांश बाड्न पाइने छैन । ऐनले तोके भन्दा बढी हुने गरी कुनै पनि नाममा शेयर सदस्यहरूलाई लाभांश बाड्न पाइने छैन ।

२०. निष्कृत्य संघ संस्था:

(१) लगातार २ (दुई वर्ष देखि) वार्षिक साधारण सभा नगर्ने सहकारी संघ संस्थाहरूको विवरण सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगर कार्यपालिका कार्यालयले मिलाउने छ ।

(२) नियमित रूपमा लेखापरीक्षण नगराउने, निर्धारित समयमा साधारण सभा सम्पन्न नगर्ने, सहकारीका मूल्य र सिद्धान्तहरू, प्रचलित ऐन, नियम र विभागले जारी गरेको निर्देशन एवं मापदण्ड तथा विनियमको परिपालना नगरेसम्म त्यस्तो संघ संस्थाहरूलाई नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइने सेवा सुबिधाहरू उपलब्ध गराइने छैन ।

(३) दुई वर्ष भन्दा बढी अवधिसम्म वार्षिक साधारण सभा नगर्ने संघ संस्थाहरू निष्कृत्य संस्थाहरूको सूचीमा समावेश गरिनेछ । यस्तो सूचीमा परेकाहरूको प्रक्रिया पुर्याई दर्ता खारेज गरिनेछ । संस्था खारेजी र विघटनको कार्य कार्यालयले प्रत्येक वर्ष अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्नेछ ।

२१. दर्ता खारेजीको जानकारी गराउने:

कार्यालयले सहकारी संस्थाहरूको दर्ता खारेजी र विघटनको जानकारी सम्बन्धित संघहरूलाई दिनेछ ।

२२. सहकारी संस्थाहरूको गुणात्मकता बृद्धि सम्बन्धी व्यवस्था:

१) एकै क्षेत्र वा स्थानमा एकै प्रकृतिका धेरै संस्थाहरू छन भने त्यस्तो संस्थाहरूको एकीकरणलाई प्रोत्साहन गर्न महानगर भित्रका दुई वा दुई भन्दा बढी सहकारी संस्थाहरूले एकीकरण गर्न चाहेमा संस्थाहरूले साविकमा स्वीकृति पाई कारोवार गरिरहेका कार्यक्षेत्र गाभ्ने गरी एकीकरण स्वीकृति दिन सकिनेछ ।

२३. अनुगमन सम्बन्धी प्रक्रिया र जिम्मेवारी:

१) कार्यालयले संघ संस्थाको अनुगमन गर्दा अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिमको ढाँचाको फारम प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

२) कार्यालय बाट संघ संस्थाको निरीक्षण गर्न आउने कर्मचारीले माग गरेका सम्पूर्ण विवरणहरू उपलब्ध गराउनु संघ संस्थाका पदाधिकारी एवं सम्बन्धित कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

३) अधिकार प्राप्त सहकारीका सहकारी संघहरूले समेत अनुगमन कार्यमा उपदफा (१) बमोजिमको ढाँचाको फारम उपयोग गर्नु पर्नेछ । आफूले सम्पन्न गरेको अनुगमनको विवरणको एक प्रति सम्बन्धित कार्यालयलाई समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

४) अनुगमनमा संलग्न कर्मचारी वा पदाधिकारीले सो को प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यालयमा काम सम्पन्न भएको मितिले ७ दिन भित्र पेश गरिसक्नु पर्नेछ ।

५) गम्भिर प्रकृतिका आर्थिक अनियमितता भएको पाइएमा अनुगमनकर्ताले २४ घण्टा भित्र लिखित रूपमा सम्बन्धित प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

६) प्राप्त अनुगमन प्रतिवेदनका आधारमा कार्यालयले ७ दिन भित्र सुधारको प्रक्रिया अघि बढाउन सम्बन्धित संस्था, संघलाई लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ । सुधार प्रक्रियामा निर्देशनको रूपमा पत्राचार गर्ने वा जिम्मेवार पदाधिकारीहरूलाई कार्यालयमा उपस्थित गराई सुधारको कार्ययोजना लिने वा अटेर गरेमा कानूनी उपचार र मापदण्ड बमोजिमका कार्यवाही अघि बढाउने काम प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको जिम्मेवारी हुनेछ ।

९) नियमित रूपमा कार्ययोजना बनाई अनुगमनको कार्य संचालन गर्नु पर्नेछ ।

२४. कारवाही सम्बन्धी प्रावधानहरू:

तथ्यपरक जानकारी प्राप्त भएमा वा अनुगमनको क्रममा पाइएका देहायका गंभिर प्रकृतिका त्रुटीहरू वा अनियमित कारोवारका लागि देहाय बमोजिमको कारवाही हुनेछ:-

क) अनुगमन कार्यमा सहयोग नगरेमा कारोवार रोक्का गरिनेछ ।

ख) शेयर सदस्यहरूलाई नियमानुसार दिन सकिने लाभांश वाहेक अन्य रकम वितरण गरी अस्वस्थ्य प्रतिस्पर्धा गरेको पाइएमा लाभांश वाहेकको रकम संचालक समितिका पदाधिकारीहरूबाट दामासाहिका दरले असुल उपर गरी संस्थाको कोषमा दाखिला गराईनेछ ।

ग) वार्षिक दुई करोड भन्दा कमको वार्षिक कारोवार गर्ने संस्थाको कार्यकारी प्रमुख वाहेक अन्य संचालकले सहकारी ऐन विपरित पारिश्रमिक लिएको पाइएमा सो रकम असुल उपर गरि संघ/संस्थाको कोषमा दाखिला

गराइनेछ । तोकिए बमोजिमको समय भित्र रकम दाखिल नगरेमा संस्थाले साँवा र व्याज समेत असूल उपर गर्नेछ ।

घ) कार्यकारी प्रमुखको पारिश्रमिक निर्धारण गर्दा संचालक समितिबाट निर्णय गरी साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ । निर्णय र अनुमोदन सम्बन्धी विवरण पेश नगरेमा लिएको पारिश्रमिक नियमित वा असूल उपर गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

ङ) प्रचलित कानून र विभागबाट जारी मापदण्डहरू पालना नगरेको पाइएमा संस्था वा संघले प्राप्त गर्ने सुविधाहरू रोक्का गरिनेछ ।

च) कार्य क्षेत्र बाहिरका व्यक्तिलाई सदस्यता दिने तथा गैर सदस्यसंग कारोवार गर्ने संस्थाको बैक खाता रोक्का गर्ने, सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी सर्वसाधारणलाई यस्ता संस्थासंग कारोवार नगर्न सजग गराउने, अनियमितता गरेको सूचना सार्वजनिक गर्ने र प्रचलित कानून बमोजिम थप कारवाही गरिनेछ ।

छ) निक्षेप वापत संकलित रकम अन्यत्र लगानी गरेको पाइएमा उद्देश्य विपरित काम गरेको कसुरमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरिनेछ ।

२५. विज्ञापन मार्फत सदस्यता बिस्तार गर्नमा प्रतिबन्ध:

संस्थाले सार्वजनिक रूपमा उपहार योजना राखी वा आकर्षक विज्ञापन गरी शेयर विक्री, बचत संकलन र ऋण प्रवाह गर्न पाउने छैन । यस मापदण्डको प्रतिकूल हुने गरी विज्ञापन वा सूचना वा दृश्य सामाग्री प्रकाशन वा प्रसारण गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम ठगीको कसुरमा कारवाही हुनेछ । तर संस्थाको महत्वपूर्ण निर्णय, विषय र गतिविधिका बारेमा सदस्यहरू तथा आम नागरिकलाई जानकारी गराउन सूचना तथा श्रव्य दृश्य प्रकाशन तथा प्रसारण गर्न यस दफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । सहकारी सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि हुने गरी प्रसारण वा प्रकाशन गर्ने सहकारी जागरण सम्बन्धी नियमित पत्रपत्रिका, रेडियो र टेलिभिजनका कार्यक्रम संचालनमा सहयोग र सहकार्य गर्न बाधा पर्ने छैन ।

२६. कारोवार रोक्का राख्न सकिने:

सहकारी सिद्धान्त, सहकारी ऐन, नियम, प्रचलित कानून र यो मापदण्ड, परिपत्र र निर्देशन पालना नगर्ने संस्था, संघको खाता र कारोवार रोक्का राख्न सकिनेछ ।

२७. कारवाहीका लागि लेखि पठाईने:

देहायका कुनै कार्य वा कार्यहरूलाई सहकारी ऐन, नियम विपरित प्रकरणका रूपमा लिई संचालक समितिका पदाधिकारीहरू र व्यवस्थापकलाई सहकारी ऐन बमोजिम कारवाही गरिनेछ ।

क) गैर सदस्यसंग कारोवार गरेमा वा सदस्यनै नबनाई कारोवार गरेमा ।

ख) कार्य क्षेत्र बाहिरका व्यक्ति वा निकायलाई सदस्य बनाएमा ।

ग) यो मापदण्ड जारी भए पछि मापदण्ड विपरित बचत निक्षेपको रकम नीजि व्यवसायमा लगानी गरेमा ।

घ) निजी प्रयोजनका लागि अनधिकृत रूपमा संचालकहरूले कोषको अपचलन गरेमा ।

ङ) साधारण सभा नबोलाई र निर्वाचन प्रक्रिया पुरा नगरी आफूखुशी संचालक वा लेखा समितिको पदाधिकारी थपघट गरेमा ।

- च) सम्बन्धित निकायबाट इजाजत लिई मात्र गर्नु पर्ने कार्य वा कारोवार इजाजत नलिई संचालन गरेमा ।
- छ) पटक पटक भ्रम सिर्जना हुने आकर्षक विज्ञापन/सूचना मार्फत सदस्य विस्तार वा कारोवार बढाउने काम गरेमा ।
- ज) एकै प्रकृतिका एक भन्दा बढी संस्थाको पदाधिकारी भई काम गर्ने गरेको पाइएमा ।
- झ) अनधिकृत रुपमा संस्थाको कारोवारमा संलग्न रहेको पाइएमा ।
- ञ) कार्यक्षेत्र बाहिर बसोबास गर्ने व्यक्ति संस्थाको संचालक समिति वा लेखा समितिको पदाधिकारी भएको पाइएमा ।

२८. आचारसंहिता सम्बन्धी व्यवस्था:

- १) संस्था/संघले सहकारी मूल्य र सिद्धान्तहरू एवं प्रचलित सहकारी ऐन तथा नियमावली, मापदण्ड तथा विनियमावलीमा आधारित भै संस्था/संघको पदाधिकारी र सदस्यहरूले पालना गर्नु पर्ने आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्नु पर्नेछ ।
- २) उपदफा (१) बमोजिम लागू भएको आचारसंहिता संस्था/संघका पदाधिकारी र सदस्यहरूले अनिवार्य रुपमा पालना गर्नु पर्नेछ ।
- ३) आचार संहितामा उल्लेख नभएमा पनि देहायका मापदण्डहरूको पालना गर्नु प्रत्येक व्यक्तिको दायित्व हुनेछ:-
 - क) संस्थाका पदाधिकारीहरू अन्य कुनै पनि संस्थाको पदाधिकारीमा बहाल रहन पाउने छैन । एक भन्दा बढी संस्थाको पदाधिकारी भएको पाइएमा संस्थाले त्यस्ता पदाधिकारीलाई तत्कालै निलम्बन गरी सम्बन्धित कार्यालयमा जानकारी पठाउनु पर्नेछ ।
 - ख) एक व्यक्ति महानगर भित्रका समान प्रकृतिका एक मात्र संस्थाको सदस्य भई सहकारीको मूल्य र सिद्धान्त बमोजिम आफ्नो संस्था प्रति प्रतिबद्ध रहनु पर्नेछ । महानगर भित्रका एक भन्दा बढी समान प्रकृतिका उही कारोवार गर्ने संस्थामा सदस्य भएको पाइएमा एक भन्दा बढी संस्थाको सदस्यता लिने त्यस्ता व्यक्तिको सदस्यता पछिल्लो पटक सदस्यता दिने संस्थाले खारेज गर्नु पर्नेछ ।

२९. सहकारी संस्थाको कार्यालय सम्बन्धी व्यवस्था:

- १) संस्थाको कार्यालय तोकिएको कार्यक्षेत्र भित्र स्थापना गर्नु पर्नेछ ।
- २) कार्यालयको स्थापना बढी शेयर सदस्यहरू बसोबास गर्ने क्षेत्रमा गर्नु पर्नेछ ।
- ३) एकै प्रकृतिको संस्थाको कार्यालय रहेको भवन वा घरमा अर्को संस्थाको कार्यालय स्थापना गर्न पाइने छैन । एउटै भवन वा घरमा एक भन्दा बढी एकै प्रकृतिको संस्थाहरूको कार्यालय भएमा पछि खोलिएको संस्थाको कार्यालय अन्य उपयुक्त ठाँउमा सार्न कार्यालयले निर्देशन दिन सक्नेछ ।
- ४) संस्था/संघको कार्यालय स्थापना गरेको ७ दिन भित्र कार्यालयको निरीक्षण गर्न नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई लिखित रुपमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- ५) संस्था/संघको कार्यालय सार्नु पर्दा सम्बन्धित कार्यालयको अग्रिम स्वीकृति लिई मात्र सार्न सकिनेछ । कार्यालय सरेको सार्वजनिक रुपमा जानकारी गराउन उपयुक्त संचार माध्यमको उपयोग गर्नु पर्नेछ । कार्यालय स्थापना भएको स्थान वा कार्यालय सरेको स्थानका वारेमा सम्बन्धित सबै सरकारी कार्यालयहरूलाई लिखित रुपमा ७ दिन भित्र जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

३०. साइन बोर्ड राख्ने सम्बन्धी व्यवस्था:

१) प्रत्येक संस्था/संघले दर्ता प्रमाणपत्रमा उल्लेख भए बमोजिम संस्थाको नाम, दर्ता नम्बर, दर्ता मिति, भौगोलिक कार्यक्षेत्र र दर्ता भएको कार्यालयको नाम समेत खुलाई नेपाली भाषा देवनागरी लिपिमा साइन बोर्ड लेखी संस्था/संघको कार्यालयमा सबैले देख्ने ठाँउमा राख्नु पर्नेछ ।

२) सहकारीको साइन बोर्डमा एकरूपता ल्याउनको लागि राष्ट्रिय सहकारी संघले निर्णय गरे अनुरूप साइन बोर्डको रंग हल्का हरियोमा सेतो अक्षरले लेखिएको वा बिषयगत केन्द्रीय संघले तोकेबमोजिम हुनुपर्नेछ ।

३१. सदस्य बडापत्र सम्बन्धी व्यवस्था:

संस्था/संघको कार्यालयमा सबैले देखिने गरी सदस्य बडापत्र राख्नु पर्नेछ ।

३२. कारोबारको लेखा अध्यावधिक रुपमा राख्ने र मासिक विवरण कार्यालयमा पठाउने:

१) सहकारी संस्थाले आफ्नो सम्पूर्ण कारोबार तथा संस्थागत विवरण, सूचना र तथ्यांकहरू सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थान सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा प्रविष्टि गरि अध्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

२) कम्प्युटरमा अभिलेख राख्ने गरेका संस्थाहरूले आर्थिक तथा प्रशासनिक अभिलेखहरू मासिक रुपमा मुद्रण गरी प्रमाणित गरी राख्नु पर्नेछ । मासिक कारोबारको विवरण सदस्यहरूको जानकारीको लागि संघ संस्थाको कार्यालयमा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।

३) सहकारी संस्थाहरूले अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा प्रत्येक महिना भुक्तान भएको मितिले ७ दिन भित्र विवरण पेश गर्नु पर्नेछ । तर वार्षिक रु. १ करोड भन्दा बढी बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूले प्रत्येक तिन महिनामा अनुसूची-२ मा उल्लेखित विवरणहरूको छुट्टा छुट्टै अनुसूची समेत तयार गरि पेश गर्नु पर्नेछ । समयमै विवरण दाखिला नगर्ने संस्थालाई प्रचलित कानून बमोजिम पटकै पिच्छे रु २५००।- सम्म जरिवाना गरीनेछ ।

३३. सूचना प्रसारण गरिने:

कुनै संस्था/संघका समिति, पदाधिकारी वा कर्मचारीले प्रचलित कानून, यो मापदण्ड वा थप निर्देशन, स्वीकृत विनियम र सहकारीका सिद्धान्त र मूल्यहरू विपरितका काम कारवाही गरेको पाइएमा सोको विवरण सहित संचालकलाई समय सीमा सहित काम कारवाही र कारोबार सच्याउन दिएको निर्देशन कार्यान्वयन नभएमा भरतपुर महानगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले सोको सूचना संचार माध्यमबाट सम्बन्धित सबैलाई जानकारी गराई सुचित वा सचेत गराउन सक्नेछ ।

३४. सम्पत्ति खरिद बिक्री गर्दा पारदर्शिता अपनाउनु पर्ने:

सहकारी संस्थाले अचल सम्पत्ति खरीद वा बिक्री गर्दा साधारण सभाको निर्णय, निर्धारित खरीद बिक्री प्रक्रिया, घटाघट वा बढाबढको प्रक्रियाबाट संस्थालाई बढी फाइदा हुन सक्ने अवस्था र सदस्यहरूको गुनासो नआउने गरी पारदर्शिताको प्रणाली अवलम्बन गर्नु पर्नेछ । संस्थाले घर जग्गा लगायत अचल सम्पत्ति खरीद बिक्री गर्दा पारदर्शी प्रक्रिया अवलम्बन गरे नगरेको साथै प्रचलित मूल्य बाट घटी बढी गरी संस्थाको अहित गरे नगरेको बारेमा अनुगमन गरी नगर कार्यपालिका कार्यालयले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

३५. संस्था संचालनक क्रममा सहकारी सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिम लिनु पर्ने:

- १) वार्षिक १ करोड भन्दा बढीको कारोवार गर्ने वचत तथा ऋण सहकारी संस्था र वचत तथा ऋणको कारोवार गर्ने अन्य सहकारी संस्थाका संचालक समिति र लेखा सुपरिवेक्षण समितिका कम्तिमा ५० प्रतिशत पदाधिकारीहरूले यो मापदण्ड जारी भएको ६ (छ) महिनाभित्र संस्था व्यवस्थापन, सहकारी लेखापालन र लेखापरीक्षण सम्बन्धी तालिम लिनु पर्नेछ । संचालक समिति र लेखा समितिको नयाँ निर्वाचन भएको ६ महिना भित्र पालै पालो यस अघि तालिम नलिएका पदाधिकारीहरूलाई उपरोक्त तालिम लिने व्यवस्था संस्थाले मिलाउनु पर्नेछ । शहरी क्षेत्रका संस्थाहरूले यो व्यवस्थाको पालना अनिवार्य रूपमा गर्नु पर्नेछ ।
- २) उपदफा (१) बमोजिमको तालिम लिए नलिएको विवरण सम्बन्धित कार्यालयले माग्न सक्नेछ । यस सम्बन्धमा कार्यालयले दिएको निर्देशनको पालना गर्नु सबै संस्थाहरूको दायित्व हुनेछ ।

३६. नगद मौज्जातको सुरक्षित व्यवस्थापन गर्नु पर्ने:

- १) वचत तथा ऋणको कारोवार गर्ने प्रत्येक संघ/संस्था/बैंकले आफ्नो कार्यालयमा रहने न्यूनतम नगद मौज्जात, मार्गस्थल नगद र कारोवार काउन्टरको विमा गर्नु पर्नेछ ।
- २) उपदफा (१) बमोजिम विमा गरिएको भन्दा बढी रकम कार्यालयमा मौज्जात राख्न पाइने छैन ।
- ३) नगद रकम बैंकमा जमा नगरी नगदै कारोवार गर्ने र कुनै संचालक वा शेयर सदस्य वा कर्मचारीले प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

३७. बचत तथा ऋणको वित्तिय कारोवार गर्ने संस्थाले गर्न नहुने कामहरू:

- क) वासलत बाहिरको कारोवारहरू (जस्तै प्रतितपत्र, जमानत आदि) ।
- ख) सदस्यहरूलाई अधिविकर्ष कर्जा प्रवाह ।
- ग) व्यापारिक उद्देश्यले घर जग्गाको खरिद विक्रि तथा संचालकहरूको लगानीमा खोलिएको निजी उद्योग व्यवसायमा लगानी ।
- घ) स्पष्ट नीति अनुसार गरिने लघु कर्जा कार्यक्रम बाहेक विना सुरक्षणमा कर्जा प्रवाह ।
- ङ) सुनचाँदी र शेयर प्रमाणपत्र धितो राखी कर्जा प्रवाह ।
- च) चल्ति खाता संचालन गर्ने ।
- छ) एकमुष्ट ३ वर्ष भन्दा बढी अवधिको आबधिक निक्षेप स्वीकार गर्ने ।
- ज) विदेशी मुद्राको कारोवार वा मुद्रा विनिमय ।
- झ) चिठ्ठा तथा उपहार योजना संचालन ।
- ञ) कार्यक्षेत्र बाहिरका र सदस्य बाहेकका व्यक्ति तथा निकायसँगको कारोवार ।

३८. सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण ऐन नियमको कार्यान्वयन:

- १) वित्तिय कारोवार गर्ने सहकारीका संघ संस्थाहरूले सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६६ मा भएका व्यवस्थाहरू अनिवार्य रूपमा पालना गर्नु गराउनु पर्नेछ ।
- २) वित्तिय कारोवार गर्ने संस्था/संघले आफ्ना प्रत्येक सदस्यको स्पष्ट रूपमा अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।
- ३) नेपाल राष्ट्र बैंक, वित्तिय जानकारी इकाइमा पठाउनु पर्ने विवरण नियमित र निरन्तर रूपमा पठाउने व्यवस्थाका लागि प्रत्येक वित्तिय कारोवार गर्ने सहकारी संस्था, संघ र बैंकले संचालक समितिको निर्णय बमोजिम कार्यान्वयन अधिकृत तोक्नु पर्नेछ ।

४) यस सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायले गर्ने अनुसन्धान वा माग गरेको विवरणहरू उपलब्ध गराई नियमन गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नु सबै संस्था/संघको कर्तव्य हुनेछ ।

३९. सहकारीका सिद्धान्त र मूल्य:

१. अन्तर्राष्ट्रिय सहकारी महासंघले प्रतिपादन गरेको र विश्वव्यापि रूपमा प्रयोगमा ल्याइएका सहकारीका सिद्धान्त र मूल्यहरूको पालना गर्नु सबै संस्था, संघका निर्वाचित तथा नियुक्त पदाधिकारीहरू एवं प्रत्येक सदस्यहरूको प्रमुख कर्तव्य हुनेछ । सहकारीका सिद्धान्त र मूल्यहरूको प्रयोगका लागि निरन्तर रूपमा आफ्ना सदस्यहरूलाई जानकारी दिने गरी सचेतनाका कार्यक्रमहरू संचालन गर्नु सहकारीका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूको जिम्मेवारी हुनेछ ।

२. सहकारी संघ/संस्थाका संचालक समितिले यस मापदण्डमा गरिएको व्यवस्थाहरूको पालनाका लागि मापदण्ड जारी भएपछि बस्ने साधारण सभामा विनियम संशोधनका लागि प्रस्ताव पेश गरी पारित गराई कार्यान्वयन गराउनु पर्नेछ । साधारण सभाबाट विनियम परिमार्जन नगरेमा विनियममा गरिएको व्यवस्थाहरू यस मापदण्डसँग बाझिएमा मापदण्डका आधारमा विवादको निराकरण गरिनेछ ।

४०. विनियम संशोधन नगरिने:

१) संस्थाको प्रारम्भिक साधारण सभाले विनियम संशोधन गर्न सक्ने छैन ।

२) साधारण सभामा विनियम संशोधन वा विनियम पुनर्लेखन प्रस्ताव गर्नु पूर्व सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रचलित कानून, सहकारी मापदण्ड र निर्देशन बमोजिम भए नभएको बारेमा सैद्धान्तिक सहमति लिनुपर्नेछ । पूर्व सहमति नलिइ गरिएको विनियम संशोधन वा विनियम पुनर्लेखन प्रचलित कानून, विभागले जारी गरेको मापदण्ड र निर्देशन बमोजिम नभए प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको कर्मचारीले सो प्रावधान अस्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

४१. संस्था वा संघ एकिकरण सम्बन्धी व्यवस्था:

सहकारी ऐन बमोजिम दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाहरूको एकिकरण गर्दा देहाय बमोजिमको प्रकृया अपनाउनु पर्नेछ ।

१) एकिकरण हुन चाहने सम्बन्धित संस्थाको साधारण सभाको दुई तिहाइ बहुमतबाट संस्था एकिकरण गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने र निर्णयमा देहायका विषयहरू समावेश हुनु पर्नेछ ।

क) एकिकृत संस्थाको नाम एकिकृत हुने संस्था मध्ये कुन संस्थाको नाम राख्ने हो वा नयाँ नाम के राख्ने हो सो को उल्लेख गर्ने र संस्थाको कार्यालय कहाँ रहने हो ठेगाना समेत उल्लेख गर्ने ।

ख) एकिकृत संस्थाको कार्य क्षेत्र कति रहने हो सो एकिकृत गर्ने । कार्य क्षेत्र एकिकृत गर्दा मापदण्डमा रहेको व्यवस्थाको अनुसरण गर्ने ।

ग) कुन कुन संस्थसंग एकिकरण गर्ने हो सो उल्लेख गर्ने ।

घ) कुन संस्थाको विनियम स्वीकार गर्ने हो वा नयाँ विनियम तर्जुमा गर्ने वा कुनै विनियममा संशोधन गर्ने हो उल्लेख गर्ने ।

ङ) सम्बन्धित संस्थाको शेयर पूँजिको रकम, विनियममा व्यवस्था भए बमोजिमका कोषमा रहेको रकममा एकिकृत संस्थामा के कसरी समावेश गर्ने र उपयोग गर्ने तरिका (जस्तै: एकिकृत हुने संस्थाहरूको शेयर पूँजिको रकम र संस्थाको विभिन्न कोषमा रहेको रकम तथा सदस्य संख्या सामान्यतया असमान हुन्छन् ।)

च) संस्थाको सम्पत्ति एकिकृत संस्थामा के कसरी प्रयोग गर्ने र दायित्वहरु के कसरी भुक्तानी गर्ने सो सम्बन्धी विषय ।

छ) अन्य आवश्यक विषय ।

अनुसूची-१
(दफा २३(१) संग सम्बन्धित)
अनुगमन फारम

१) सहकारी संस्थाको नाम :-

२) दर्ता नं :- मिति :-

दर्ता भएको कार्यालय :-

३) ठेगाना :-

४) शेयर पूँजी :-

(प्रति शेयर रु :-

)

५) कार्यक्षेत्र :-

६) संचालक समितिको सदस्य संख्या :-

कार्यकाल :-

वर्ष

(बैठक भत्ता :-रु.

)

७) कर्मचारी संख्या :- (बजार प्रतिनिधि :-) नियुक्ति दिए/नदिएको :-

८) सफ्टवेयर :-

९) शेयर सदस्य संख्या :-

जम्मा :-	पुरुष :-	महिला :-	संस्थागत :-
----------	----------	----------	-------------

१०) निक्षेपकर्ताहरुको संख्या

जम्मा :-	पुरुष :-	महिला :-	संस्थागत :-
----------	----------	----------	-------------

११) ऋणीहरुको संख्या

जम्मा :-	पुरुष :-	महिला :-	संस्थागत :-
----------	----------	----------	-------------

१२) संस्थाको प्रारम्भिक साधारण सभा भएको मिति :-

कुल सदस्य संख्या :-

उपस्थित सदस्य संख्या :

पछिल्लो साधारण सभा भएको मिति :

कुल सदस्य संख्या :

उपस्थित सदस्य संख्या :

पछिल्लो संचालक समिति निर्वाचन मिति :-

निर्वाचन उप समितिको चयन :-

साधारण सदस्यहरुलाई सभाको सुचना दिने माध्यम र प्रकृया:-

१३) संस्थाले तयार पारेको कार्य संचालन नियमावलीहरु, नीतिहरु, कार्यविधिहरु :-

.....
.....
.....

१४) संस्थाले गठन गरेको उप समितिहरु :-

.....

.....

१५) पछिल्लो साधारण सभाबाट पारित भएका मुख्य विषयहरू :-

.....

.....

.....

१६) संस्थाको वर्तमान कर्जा प्रकृति वा किसिमहरू (ब्याजदर सहित) :-

शिर्षक	दर	शिर्षक	दर

१७) संस्थाको वर्तमान निक्षेपका प्रकारहरू (ब्याजदर सहित) :-

शिर्षक	दर	शिर्षक	दर

१८) निम्न कारोवारहरू गरे नगरेको :- सुनचाँदी कर्जा, गल्ला कर्जा, चल्ती खाता, ओ.डी.कर्जा, आफ्नै शेयरको सुरक्षणमा ऋण लगानी, घर जग्गा किनबेच :

१९) ऐन नियममा तोकिए बमोजिमका सम्बन्धित कार्यालयमा पठाउने गरेको विवरणहरू :-

.....

.....

२०) खुद बचत/नाफाको कम्तिमा २५ प्रतिशत जगेडा कोषमा जम्मा गरे नगरेको

२१) शेयर पुँजीको बढिमा १८ प्रतिशत लाभाँस वितरण गरे नगरेको

२२) संस्थाले कुनै प्रकारको चन्दा, आर्थिक सहयोग प्रदान गरे नगरेको

२३) एउटै लेखापरीक्षक लगातार ३ पटक भन्दा बढी नियुक्ति भएको छु छैन ?

२४) संस्थाको कूल चुक्ता शेयरपुँजीको २० प्रतिशत भन्दा बढी एउटै व्यक्ति वा निकाय विशेष (सरकारी समेत) लाई शेयर विक्रि भएको छु छैन

२५) संस्थाले कर्जामा लिने सेवाशुल्क लगायतका अन्य अतिरिक्त रकमहरू :-

२६) संस्थाको निक्षेप र कर्जा बीचको औसत ब्याजदर अन्तर :-

२७) कर्जा तथा सापटमा पाकेको व्याज नगद प्राप्ति Cash Basis को आधारमा आम्दानी जनाएको र निक्षेपमा प्रदान गर्ने व्याज Accural Basis मा लेखांकन गरेको छु छैन?

२८) संस्थाको कूल पुँजी कोषको १०% भन्दा बढी एक व्यक्तिलाई ऋण लगानी भएको छु छैन

- २९) वचत तथा ऋण नीति तयार गरे नगरेको
- ३०) संचालक र लेखा समिति सदस्यका उम्मेदवारहरुले मनोनयनका साथमा शेयर प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि, कार्यक्षेत्रभित्र स्थायी बसोवास गरेको प्रमाण, संस्थासंग कुनै बक्यौता नरहेको प्रमाण, कर्जा कालोसुचिमा नपरेको स्व-घोषणा आदि कागजात पेश गरे नगरेको
- ३१) संचालक समिति निर्वाचित भएको मितिले १५ दिनभित्र संचालकहरुको फोटो र तीन पुस्ते सहितको २ प्रति विवरण पेश गरे नगरेको :
- ३२) संस्थाले ऋण उपसमितिको सिफारीसमा ऋण लगानी गरे नगरेको :
- ३३) सदस्यहरुलाई कारोवारी, साधारण र संस्थापक भनि विभेद गरे नगरेको :
- ३४) साधारण सभा सम्पन्न भएको १५ दिन भित्र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, अध्यक्षले प्रमाणीत गरेको सभाका निर्णयको प्रतिलिपि, सदस्यहरुको उपस्थिति विवरण कार्यालयमा पेश गरे नगरेको :
- ३५) तोकिए बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गरे नगरेको :
- ३६) संचालक समिति, लेखा समिति, ऋण उप समिति सदस्यहरुले संस्थाबाट लिएको कर्जाको विवरण चौमासिक रुपमा सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गरे नगरेको :
- ३७) संस्था दर्ता हुँदाका बखतका बाहेक अन्य सदस्यहरुका हकमा सदस्य बनेको तीन महिना नियमित बचत गरेपछि मात्र ऋण लगानी गर्नुपर्ने पालना भए नभएको :
- ३८) विनियमको परिधि भित्र रही विभिन्न कोषहरुमा रकम वाँडफाँड गरेको छ, छैन :
- ३९) संचालकहरुले संस्थाबाट उपभोग गरिरहेको बित्तिय तथा अन्य सुविधाहरु :-
- ४०) संस्थाबाट कर्जा प्रवाह गर्दा माग गरिने कागजातहरु, धितो मुल्यांकन लगायत अन्य प्रकृयाहरु :-
- ४१) पछिल्लो आन्तरिक र बाह्य लेखापरीक्षकहरुका मुल कैफियतहरु :-
- ४२) ऋण स्वीकृत गर्ने अख्तियारी कसलाई दिइएको छ ? र कसरी दिइएको छ ?
- ४३) कर्जा तथा निक्षेपको ब्याजदर परिवर्तन भएको सुचना सदस्यहरुलाई कसरी दिईन्छ ?
- ४४) संस्थाको प्रचलित विनियम बमोजिम संचालक समितिको बैठक बस्ने गरे नगरेको
- ४५) संस्थाले साधारण जगेडा कोष बाहेकका कोषहरु तिनको उद्देश्य अनुसार उपयोग गर्ने गरे नगरेको
- ४६) संस्थाले कर्जा प्रवाह, निक्षेप संकलन र शेयर बिक्रिका लागि विज्ञापन गर्ने गरे, नगरेको

४७) नगद रकमको ढुकुटी, काउन्टर तथा मार्गस्थ बीमा गरे/नगरेको (गरेको भए, बीमा रकम र म्याद):-

४८) नगदको विवरण खुल्ने Cash Book, Day Book राख्ने गरे नगरेको, नगदको जिम्मेवारी बाण्डफाण्ड गरे नगरेको, ढुकुटीबाट कारोवारका लागि नगद भिक्दा/राख्दा सो को विवरण राख्ने गरे नगरेको, ढुकुटीको सांचोको जिम्मेवारी क्यासियर र व्यवस्थापकले लिने गरे नगरेको ।

४९) संस्थाले समानान्तर सहकारी संस्थाहरुसंग शेयर, निक्षेप र कर्जा/सापटी कारोवार गरेको भए त्यसको विवरण :-

५०) संस्थाका बर्तमान संचालकहरु समानान्तर सहकारी संस्था, बैंक तथा वित्तिय संस्थाको संचालक पदमा समेत बहाल भएको भए त्यसको विवरण :-

उल्लेखित विषयहरु तथा जानकारी यस संस्थाको आधिकारिक व्यक्ति/व्यक्तिहरुसंग संकलन भएको हो भनि

सहि गर्ने आधिकारिक व्यक्तिको नाम :

हस्ताक्षर :

निरीक्षण टोलीको नाम पद हस्ताक्षर

१

२

३

४

५

मिति :

अनुसूची-१

(दफा ३२(२) संग सम्बन्धित)

..... सहकारी संस्था लिमिटेड, भरतपुर महानगरपालिका, वार्ड नं.
चितवन

प.सं. :-

च.नं. :-

श्री भरतपुर महानगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सहकारी तथा रोजगार प्रवर्द्धन शाखा

संस्था दर्ता नं. :-

मिति :-

भरतपुर, चितवन ।

बिषय:-महिनाको मासिक कार्य विवरण पठाएको बारे ।

यस संस्थाको मिति २०७७.....महिना सम्मको मासिक कारोबारको विवरण देहाए बमोजिम पेस गरेको छु ।

आम्दानी र खर्च हिसाव							
क्र.स	विवरण	अनुसूची	संख्या	गत आ.ब.सम्म	गत महिना सम्म	यस महिना	जम्मा
१५	सामान खरिद तथा खर्च हिसाव (१५०)						
	सामान खरिद	१३					
	ठुवानी ज्याला खर्च						
	कर्मचारी तलब तथा भत्ता खर्च						

दायित्व हिसाव							
क्र.स	विवरण	अनुसूची	संख्या	गत आ.ब.सम्म	गत महिना सम्म	यस महिना	जम्मा
१	शेयर पूंजी बाँकी (१०)	१					
२	कोष हिसाव (२०)	२					
	जगेडा कोष						
	कर्जा जोखिम कोष						
	अन्य कोष						
३	बचत बाँकी (३०)	३					
४	बाँकी ऋण हिसाव (४०)	४					
५	भुक्तानी दिनुपर्ने बाँकी (६०)	५					
६	अन्य भुक्तानी दिनुपर्ने बाँकी (७०)	६					
कुल दायित्व (हि.नं.१० देखि ७० सम्मको जोड)							

सम्पति हिसाव							
क्र.स.	विवरण	अनुसूची	संख्या	गत आ.ब.सम्म	गत महिना सम्म	यस महिना	जम्मा
७	नगद हिसाव (८०)	७					
८	बाँक हिसाव (९०)	८					
९	लगानी हिसाव (१००)	९					
१०	ऋण लगानी हिसाव (११०)	१०					
११	पाउनुपर्ने हिसाव (१२०)	११					
१२	स्थिर सम्पति हिसाव (१३०)	१२					
१३	अन्य सम्पति हिसाव (१४०)	१२					
१४	अन्तिम मालशेष	१३					
कुल सम्पति (हि.नं.८० देखि १४० र अ. मालाशेषको जोड)							

	घर गोदाम भाडा खर्च						
	मसलन्द खर्च						
	मर्मत खर्च						
	वचतमा ब्याज खर्च						
	बिबिध खर्च						
	हास खर्च						
	इन्धन खर्च						
	बैठक भत्ता खर्च						
	हर्जना खर्च						
	व्यापारिक छुट खर्च						
	धमण खर्च						
	तालिम खर्च						
	कर्जाको लागि जोखिम व्यवस्था						
	भाखा ननाथेको						
	एक बर्ष सम्म भाखा नाथेको						
	एक बर्ष भन्दा बढी भाखा नाथेको						
	खराब ऋण अपलेखन खर्च						
	ऋणमा ब्याज खर्च						
	साधारणसभा खर्च						
	कार्यक्रम खर्च						
	 खर्च						
१६	सामान बिक्रि तथा आम्दानी हिसाब (१६०)						
	सामान बिक्रि	१३					
	ऋण बाट ब्याज प्राप्त						
	लगानी बाट ब्याज प्राप्त						
	बिबिध आम्दानी						
	व्यापारिक छुट प्राप्त						
	प्रशासनिक अनुदान प्राप्त						
	आम्दानी						
१७	खुद नाफा / नोक्सान (१६० – १५०)						
१८	शेयर सदस्य संख्या						
१९	महिला						
२०	पुरुष						
२१	संस्थागत						
२२	कर्मचारी संख्या						
२३	महिला						
२४	पुरुष						